

**Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти від 16 червня 2026 року № 6

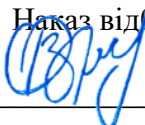
ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
(Протокол засідання Вченої ради
ХОППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 2

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти
«УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СУЧАСНОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**Хмельницький
2026**

Розробник(и): Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка (**Алла Харченко**, старший викладач кафедри педагогіки та психології дошкільної і початкової освіти ХОІППО ім. А. Назаренка, **Оксана Романова**, завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Хмельницького ОІППО ім. А. Назаренка, кандидат психологічних наук)

Напрямок підвищення кваліфікації:

реалізація Державного стандарту дошкільної освіти: сучасні підходи до забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, особливості впровадження інклюзивного навчання, цифрові технології

Розроблено на основі типової програми:

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку (наказ МОН від 07.06.2025 № 702)

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12.2027 року

Рецензенти:

Андрій Гулеватий, декан факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, кандидат психологічних наук, доцент

Оксана Кулик, методист науково-методичного центру професійного розвитку педагогічних та керівних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розроблення освітньої програми з підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти зумовлена суспільною значущістю та об'єктивною потребою держави в ефективному професійному розвитку педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, що реалізується із застосуванням певних засобів і методів навчання та виховання, спрямованого на задоволення вимог суспільства і самої особистості. Освітня програма спрямована на розвиток професійних компетентностей (згідно вимог професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти») здобуття нових здібностей для виконання більш складних завдань та обов'язків. Актуалізація знань, швидке відновлення та доповнення інформації про нові стандарти, закони та тенденції в дошкільній освіті. Впровадження інновацій та опанування сучасних цифрових інструментів, методик та технологій. забезпечення можливості обміну досвідом із колегами та викладачами в галузі дошкільної освіти.

Цільова група: вихователі-методисти закладів дошкільної освіти

Обсяг (тривалість): 72 години (2 тижні)

Особливості реалізації програми: програма реалізується протягом двох тижнів (10 робочих днів) за розкладом та графіком, що узгоджується із суб'єктом підвищення кваліфікації. Ґрунтується на поєднанні теоретичних занять та практико-орієнтованих форм роботи.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, на базі замовника.

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення професійних компетентностей вихователів закладів дошкільної освіти, необхідних для ефективної організації освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту дошкільної освіти, освоєння цифрових інструментів та сучасних підходів до забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, отримання рекомендацій щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, удосконалення навичок підтримки психологічного благополуччя усіх учасників освітнього процесу в умовах сьогодення

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання про основні засади функціонування дошкільної освіти, її нормативно-правове забезпечення;
- вдосконалити вміння застосовувати знання про інноваційні технології у процесі моделювання освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей вихованців; здатність фасилітувати взаємодію дітей задля соціально-емоційного розвитку та навчання; можливість урізноманітнювати взаємодію з дітьми, фокусуючись на п'яти основах СЕН;

- розвинути навички адаптації та модифікації навчальних програм, добору ефективних методів і форм для педагогів закладів дошкільної освіти;
 - ознайомити з особливостями продуктивної співпраці між вихователями, батьками, адміністрацією та іншими учасниками освітнього процесу в ЗДО;
 - удосконалити компетентності забезпечення умов для фізичного, емоційного, пізнавального й особистісного розвитку дитини, стимулювання її готовності до взаємодії з довкіллям;
 - розвинути вміння забезпечення умов для фізичного, емоційного, пізнавального й особистісного розвитку дитини, стимулювання її готовності до взаємодії з довкіллям;
 - сприяти формуванню навичок використання методів оцінювати і підтримувати якість роботи; здатність сприймати новації та генерувати нові ідеї;
 - удосконалити здатність підвищення рівня ІТ-навичок та знань щодо використання ІІІ в освітньому процесі;
- набуття навичок використання програмного забезпечення та додатків для створення інтерактивних навчальних матеріалів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: прогностична (А1), організаційна (А2), оцінювально-аналітична (А3), предметно-методична (А4), здоров'язбережувальна (Б1), проєктувальна (Б2), психоемоційна (В1), педагогічне партнерство (В2), морально-етична (В3), здатність до навчання впродовж життя (Г1), інформаційно-комунікаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння:

- нормативно-правової бази у галузі дошкільної освіти;
- ролі освіти у зміцненні гуманітарної безпеки та громадянської стійкості суспільства;
- шляхів використання цифрових інструментів;
- особливостей командної взаємодії з батьками та фахівцями психолого-педагогічного супроводу;
- механізмів планування та реалізації індивідуальної програми розвитку (ІПР);
- стратегій ефективної комунікації та вирішення конфліктних ситуацій;
- поняття “емоційна резильєнтність” вихователя ЗДО та розвиток вміння педагогів застосовувати механізми подолання стресу й підвищувати стійкість до нього; ознайомлення із техніками відновлення після кризової події; робота з дітьми, спрямована на зниження емоційного напруження;
- алгоритму побудови індивідуальної освітньої траєкторії та нормативні вимоги до накопичувальної системи годин;

- сутності, можливостей і ризиків використання генеративного штучного інтелекту в освіті;
- можливостей цифрових інструментів ІІІ для автоматизації планування, підготовки дидактичних матеріалів і педагогічної документації;
- принципів створення ефективних промптів для отримання якісного освітнього контенту;

Уміння:

- створювати безпечне інклюзивне та інноваційне освітнє середовище в закладах дошкільної освіти для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії розвитку дитини;
- фасилітувати взаємодію дітей задля соціально-емоційного розвитку та навчання, але без контролю над їхніми діями; можливість урізноманітнювати взаємодію з дітьми, фокусуючись на п'яти основах СЕН;
- посилення участі батьків у виховному процесі через активну комунікацію та спільні проекти;
- формування культури взаємодії з медіа в дітей дошкільного віку; сприяння розвитку мовлення дошкільнят засобами сучасних медіа;
- здатність до організації дитячого експериментування на відповідному рівні;
- підвищення рівня ІТ-навичок та знань щодо використання ІІІ в освітньому процесі;
- набуття навичок використання програмного забезпечення та додатків для створення інтерактивних навчальних матеріалів;
- здатність оцінювати і підтримувати якість роботи;
- здатність сприймати новації та генерувати нові ідеї;
- вміння розпізнавати зовнішні ознаки погіршення самопочуття дитини та вміти надавати невідкладну домедичну допомогу;
- формувати в здобувачів освіти національно-патріотичних цінностей;
- добирати безпечні, доцільні для навчання здобувачів освіти електронні (цифрові) освітні ресурси, адаптувати, впроваджувати їх та використовувати з урахуванням мети, умов роботи, вікових особливостей здобувачів освіти;
- виявляти ознаки мовленнєвих труднощів у дітей;
- організовувати мовленнєво активне освітнє середовище;
- використовувати дидактичні ігри для розвитку словникового запасу та комунікативних навичок;
- планувати спільну діяльність щодо підтримки дітей з особливими освітніми потребами;
- організовувати освітнє середовище з урахуванням потреб усіх дітей;
- ефективно взаємодіяти з батьками та членами команди психолого-педагогічного супроводу;

- конструктивно вирішувати професійні суперечності.
- критично оцінювати власний рівень володіння професійними компетентностями згідно з Професійним стандартом;
- самостійно обирати актуальні напрями підвищення кваліфікації, що усувають професійні дефіцити;
- володіти навичками стратегічного планування професійного розвитку та гнучкого коригування власної траєкторії навчання впродовж життя.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- мотивація до навчання впродовж життя в професійній сфері, зокрема розвитку власної інформаційно-цифрової компетентності та сприяння розвитку її у здобувачів освіти;
- усвідомлення правових та етичних аспектів, пов'язаних з використанням цифрових технологій, важливості дотримання академічної доброчесності під час створення та поширення цифрового контенту;
- готовність до утвердження цінностей української культурної та мовної спадщини.
- відповідальне ставлення до мовної культури у професійній діяльності.
- усвідомлення власної ролі у формуванні національно-громадянської ідентичності учнів.
- усвідомлення цінності мовлення як основи навчання та оціальної взаємодії;
- позитивне ставлення до дітей з мовленнєвими труднощами;
- готовність враховувати індивідуальні особливості кожної дитини;
- повага до гідності та прав дітей з ООП;
- відкритість до професійного розвитку та командної взаємодії;
- орієнтацію на сильні сторони та досягнення дитини.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Система оцінювання побудована на компетентнісному підході, зокрема під час практичних занять здійснюється формувальне оцінювання для відслідковування прогресу слухачів, їх здатності застосовувати здобуті знання під час виконання практичних робіт, надання зворотного зв'язку, коригування їх навчальної траєкторії. Загальний бал програми – 100. Виконані під час занять практичні роботи оцінюються максимум у 48 балів. Участь у конференції з обміну досвідом – 12 балів. Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту з 40 питань. Максимальна кількість балів за тест – 40. Загальний прохідний бал, необхідний для отримання документу про підвищення кваліфікації, – 60 (60 %).

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3 модулів. Модуль 1 «Ціннісно-смыслові основи професійної діяльності педагога» присвячений питанням зміцнення громадянської позиції слухачів, патріотизму, цінностям, що особливо актуально в умовах війни. А також це питання, що стосуються мовної грамотності педагогів.

Модуль 2 «Розвиток компетентностей фахового спрямування. Психологічна підтримка. Інклюзивна освіта» торкається питань психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу в умовах сьогодення, і роботи, спрямованої на формування мотиваційного потенціалу педагога. А також другий модуль висвітлює питання інклюзивної освіти: комплексна педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами з різними освітніми труднощами, використання інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, мовленнєві порушення.

Модуль 3 «Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок» охоплює питання, які стосуються реалізації Державного стандарту дошкільної освіти, сучасних підходів до забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, питання організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, використання цифрових ресурсів.

Загальний бал програми – 100. Виконані під час занять практичні роботи оцінюються максимум у 48 балів. Участь у конференції з обміну досвідом – 12 балів. Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту з 40 питань. Максимальна кількість балів за тест – 40. Загальний прохідний бал, необхідний для отримання документу про підвищення кваліфікації, – 60 (60%).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумкові заходи	Усього

МОДУЛЬ 1. Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога					
Тема 1.1 Соціально-ментальні та лінгвістичні механізми мовного переходу з російської на українську мову в умовах російсько-української війни.	2				2
Тема 1.2 Мовна трансформація у суспільстві під час повномасштабної війни		2			2
Тема 1.3 Перші кроки до демократії: методика формування початкових уявлень про права людини, рівність та толерантність у просторі закладу дошкільної освіти		2			2
Тема 1.4 Норми нового Українського правопису в діловій документації	1	1			2
Тема 1.5 Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників	2				2
Тема 1.6 Домедична допомога в закладі дошкільної освіти: підготовка та порядок дій		2			2
Разом за модулем	5	7			12
МОДУЛЬ 2. Розвиток компетентностей фахового спрямування. Психологічна підтримка. Інклюзивна освіта					
Тема 2.1 Мотиваційний потенціал педагога; фактори та чинники демотивації та самомотивації професійної діяльності педагогів.	2				2
Тема 2.2 Емоційне балансування та підтримуюча взаємодія учасників освітнього процесу в умовах війни та у післявоєнний період	2	2			4

Тема 2.3 Застосування інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами		2			2
Тема 2.4 Комплексна педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами з різними освітніми труднощами в ЗДО	2				2
Тема 2.5 Особливості мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Етапи формування мовлення		2			2
Разом за модулем	6	6			12
МОДУЛЬ 3. Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок					
Тема 3.1 Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти		2			2
Тема 3.2 Ігрові та цифрові технології в дошкільлі: проектування сучасного освітнього простору ЗДО в умовах цифровізації		2			2
Тема 3.3 Зміни та нововведення в дошкільній освіті на сучасному етапі	2				2
Тема 3.4 Нормативно-правовий та навчально-методичний супровід освітнього процесу в ЗДО	2				2
Тема 3.5 Використання інноваційних технологій у мистецькій діяльності в роботі з дітьми у ЗДО		2			2
Тема 3.6 Формування культури здоров'я: впровадження інноваційних оздоровчих технологій у ЗДО за ключовою компетентністю «Особистісна»		2			2
Тема 3.7 Англійська мова для дошкільників - інтерактивність, гра та індивідуальний підхід	2				2

Тема 3.8 Виховання гуманного ставлення до всього живого як основа сталого розвитку особистості	2				2
Тема 3.9 Ігрові методики для створення позитивного мікроклімату в групі		2			2
Тема 3.10 Організація гурткової та студійної роботи з дітьми, як реалізація завдань Державного стандарту дошкільної освіти		2			2
Тема 3.11 Моделювання освітнього, предметно-розвивального середовища в дошкільному закладі в умовах досягнення якості дошкільної освіти		2			2
Тема 3.12 Вивчення компетентності дитини як результату дошкільної освіти відповідно вимог оцінювально-аналітичної компетентності педагога		2			2
Тема 3.13 Розвиток партнерства учасників освітнього процесу для підвищення якості дошкільної освіти в сучасних реаліях		2			2
Тема 3.14 Інноваційні методи та підходи в реалізації освітнього напрямку «Математичний»	2	2			4
Тема 3.15 «Соціально-громадянський освітній напрям»: використання внутрішнього ресурсу та спонукання до життєстійкості дітей в сучасному світі		2			2
Тема 3.16 Значення родинних цінностей на засадах українського народознавства у ЗДО		2			2
Педагогічна практика		4			4
Разом за модулем	10	28			38
4. Підсумкові заходи					
4.1 Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника		2			2

Конференція з обміну досвідом				4	4
Контроль знань (тестування, вихідне діагностування)				4	4
Разом за модулем		2			10
Усього	21	43		8	72

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1.

Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога

Тема 1.1. Соціально-ментальні та лінгвістичні механізми мовного переходу з російської на українську мову в умовах російсько-української війни.

Мовний перехід з російської на українську мову є складним процесом, що потребує зміни як комунікативних звичок, так і внутрішньої моделі мислення. Основні аспекти цього процесу можна розділити на два компоненти: соціоментальні та лінгвальні механізми.

Соціально-ментальні мають відношення до свідомості, мотивації та сприйняття мови суспільством. Процес деколонізації свідомості відбувається через усвідомлений вибір на користь української мови, неприйняття російської комунікації. Перехід є більш успішним за умови, коли українська мова сприймається не лише як засіб спілкування, а як маркер національної ідентичності та громадянської позиції. Зміна соціального оточення, де використання української є нормою, значно полегшує подолання психологічного бар'єру (страх зробити помилку).

Мовні механізми пов'язані з мовною практикою та засвоєнням норм: усвідомлене очищення мовлення від лексичних, граматичних та стилістичних кальок із російської мови; поповнення словникового запасу через вивчення фразеологізмів, синонімів та природних мовних конструкцій для уникнення суржику; постійна комунікативна практика (наприклад, перехід на українську в публічному просторі або у певних колах знайомих).

Тема 1.2 Мовна трансформація у суспільстві під час повномасштабної війни

Перебудова мовної системи громадян та переосмислення мовного вибору як елементу ідентичності в цілому демонструє рівень суспільної свідомості, які відбуваються під впливом воєнних подій. Вона охоплює як індивідуальний рівень (вибір мови спілкування, зміна мовних звичок), так і суспільний (зміни в освіті, медіа, офіційному та публічному дискурсі).

В умовах сьогодення це явище є складним і багаторівневим процесом, який потребує міждисциплінарного підходу для його повного переосмислення. Мовні зміни безпосередньо залежать від суспільно-політичних подій, зокрема війни, яка виступає каталізатором мовних зрушень. Відповідно мовна поведінка все частіше ґрунтується на усвідомленому рішенні людини, а не лише на звичці чи середовищі.

Мовні зміни є швидкими, подекуди нерівномірними та залежать від контексту (регіону, віку, сфери спілкування). Мова пристосовується до нових умов комунікації: цифрових платформ, медіапростору, військового та волонтерського дискурсів. Попри зміни, зберігається зв'язок із мовною трансформацією, нормами та історично сформованою системою мови.

Трансформація мовної системи в умовах війни є складним соціолінгвістичним процесом, який поєднує швидкі зміни мовної практики з глибинним переосмисленням ролі мови в житті суспільства.

Тема 1.3 Перші кроки до демократії: методика формування початкових уявлень про права людини, рівність та толерантність у просторі закладу дошкільної освіти

У межах теми обґрунтовано роль працівників закладу дошкільної освіти у закладанні фундаменту громадянської компетентності вихованців як основи їхньої психологічної життєстійкості (резильєнтності). На основі підходів програми «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості» розкрито інструменти створення безпечного освітнього середовища, що базується на повазі до прав людини, рівності та активному залученні дітей до життя спільноти. Особливу увагу приділено практикам формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок емпатії, конструктивної взаємодії, розуміння спільних правил та першого досвіду прийняття рішень. Окремо висвітлено алгоритми партнерства колективу ЗДО з батьками задля моделювання демократичних цінностей у просторі родини та дитячого садка. Практичне впровадження окреслених підходів сприятиме підвищенню спроможності працівників ефективно виховувати активну, стійку особистість, здатну адаптуватися до сучасних суспільних викликів.

Тема 1.4 Норми нового Українського правопису в діловій документації

Впровадження Українського правопису (у редакції 2019 року) суттєво вплинуло на мовне оформлення офіційних документів. Зміни спрямовані на уніфікацію, усунення русизмів та повернення питомих мовних рис.

Зміна правописних норм в офіційних документах зумовлена низкою зовнішніх та внутрішньомовних факторів: Державно-правовий чинник: ухвалення Закону України «Про забезпечення функціонування української

мови як державної». Офіційне діловодство є обов'язковим для всіх органів влади, установ та підприємств, тому дотримання чинного правопису є правовою вимогою. Деколонізація мови (історичний чинник): очищення офіційного стилю від штучних русизмів, кальок та конструкцій, нав'язаних радянськими правописними реформами, повернення до питомих традицій української мови. Модернізація та глобалізація: поява нових реалій, посад, технологій та термінів (особливо в ІТ-сфері, міжнародному праві та бізнесі), які вимагали чітких і сучасних правил написання (наприклад, слова з топ-, веб-, назви інтернет-платформ тощо). Соціальний запит на рівноправність: активне входження жінок у всі сфери професійного, військового та політичного життя, що зумовило потребу в офіційному регулюванні фемінітивів.

Основні завдання правопису. Уніфікація ділової мови: ліквідація хаосу в написанні термінів, іншомовних запозичень та складних слів. Забезпечення єдиного стандарту для всієї документації країни. Спрощення та логізація правил: усунення складних винятків із правил (наприклад, єдине правило написання компонента пів- з іменниками або усунення дефісів у словах з іншомовними префіксами типу екс-, віце-). Точність та однозначність: забезпечення юридичної чистоти та зрозумілості документів. У діловодстві кожна літера чи знак (наприклад, у написанні прізвищ чи назв компаній) має правове значення.

Тема 1.5 Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників

Зміст теми передбачає ознайомлення слухачів із законодавчими та нормативно-правовими засадами оцінювання професійного розвитку педагогічних працівників в Україні. Аналізується роль атестації та сертифікації як інструментів оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників відповідно до чинного законодавства.

У межах теми розкривається сутність професійного стандарту як основи для визначення професійних компетентностей і кваліфікацій педагогічних працівників. Окремий акцент робиться на формуванні готовності педагогів здійснювати самоаналіз професійної діяльності відповідно до вимог професійного стандарту та сучасних освітніх викликів. Опрацювання теми сприятиме усвідомленню педагогічними працівниками нормативних орієнтирів професійного зростання, підвищенню відповідальності за власний професійний розвиток і ефективному плануванню освітньої кар'єри.

Тема 1.6 Домедична допомога в закладі дошкільної освіти: підготовка та порядок дій

Забезпечення підготовки педагогів закладів дошкільної освіти до надання домедичної допомоги. Ознайомлення з принципами надання домедичної допомоги. Оновлення теоретичних знань і практичних навичок щодо своєчасної

діагностики та надання домедичної допомоги при нещасних випадках та невідкладних станах.

МОДУЛЬ 2.

Розвиток компетентностей фахового спрямування. Психологічна підтримка. Інклюзивна освіта

Тема 2.1 Мотиваційний потенціал педагога; фактори та чинники демотивації та самомотивації професійної діяльності педагогів

В рамках опрацювання означеної теми розглядаються сутність і структура професійної мотивації педагога, її роль у забезпеченні якості освітнього процесу та безперервного професійного розвитку. Висвітлюються сучасні підходи до розуміння внутрішніх і зовнішніх мотиваторів професійної діяльності, особливості формування мотиваційного потенціалу вихователя, його зв'язок із професійною компетентністю, педагогічною майстерністю, самореалізацією та професійним благополуччям. Аналізуються психологічні та організаційні чинники, що впливають на ефективність педагогічної праці, професійну активність і готовність до інноваційної діяльності.

Особлива увага приділяється причинам і проявам професійної демотивації, емоційного виснаження та професійного вигорання педагогів, а також способам їх профілактики. Розглядаються інструменти самомотивації, саморегуляції, рефлексії та розвитку професійної стійкості, спрямовані на підтримку внутрішньої мотивації до навчання впродовж життя, професійного самовдосконалення та відповідального ставлення до власного професійного розвитку. Опрацювання теми сприятиме формуванню ціннісного ставлення до професійної діяльності, усвідомленню особистих ресурсів і можливостей їх ефективного використання відповідно до вимог Професійного стандарту вихователя.

Тема 2.2 Емоційне балансування та підтримуюча взаємодія учасників освітнього процесу в умовах війни та у післявоєнний період

Сутність поняття «емоційне балансування»; основні принципи процесу балансування; впізнавання та регулювання різних емоційних станів в умовах війни; як подолати стрес та попередити емоційне вигорання; поняття «підтримуюча взаємодія», основні принципи підтримуючої взаємодії; підтримка дітей, які пережили травмуючі події; створення безпечного освітнього середовища; розвиток навичок стресостійкості: ключові інструменти та дієві рішення.

Тема 2.3 Застосування інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами

Тема спрямована на ознайомлення педагогів із сучасними інноваційними технологіями та підходами, які забезпечують ефективну підтримку дітей з особливими освітніми потребами. Розглядаються цифрові інструменти,

технології альтернативної та додаткової комунікації (АДК), візуальна підтримка, асистивні технології, елементи універсального дизайну в навчанні, диференційоване навчання, ігрові та інтерактивні методи. Особлива увага приділяється практичному використанню інновацій для підвищення доступності та якості освітнього процесу.

Тема 2.4 Комплексна педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами з різними освітніми труднощами в ЗДО

Тема розкриває сутність комплексної педагогічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами, які мають різні освітні труднощі (фізичні, функціональні, інтелектуальні, навчальні, соціоадаптаційні) в ЗДО. Розглядаються принципи інклюзивного навчання, забезпечення універсального дизайну. Особлива увага приділяється індивідуалізації навчання та використанню практичних інструментів підтримки дітей з особливими освітніми потребами, які мають різні освітні труднощі в ЗДО.

Тема 2.5 Особливості мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Етапи формування мовлення

Мовлення є одним із найважливіших показників психічного та соціального розвитку дитини. У дошкільному віці відбувається інтенсивне формування всіх компонентів мовлення: звуковимови, словникового запасу, граматичної будови, зв'язного та комунікативного мовлення. Розвиток мовлення проходить певні етапи — від перших вокалізацій немовляти до вільного спілкування та побудови розгорнутих висловлювань у старшому дошкільному віці. Знання закономірностей мовленнєвого розвитку дозволяє своєчасно виявляти труднощі та створювати умови для повноцінного розвитку дитини.

МОДУЛЬ 3.

Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок

Тема 3.1 Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

Добір цифрових освітніх ресурсів з урахуванням мети навчання, вікових особливостей та освітніх потреб здобувачів освіти. Використання цифрових платформ як конструктора навчального контенту. Використання платформ та мобільних застосунків для розвитку дітей дошкільного віку. Принципи академічної доброчесності у використанні цифрових матеріалів.

Тема 3.2 Ігрові та цифрові технології в дошкільлі: проектування сучасного освітнього простору ЗДО в умовах цифровізації.

Трансформація освітнього простору закладу дошкільної освіти (ЗДО) відповідно до вимог Державного стандарту дошкільної освіти. Поняття "цифрова дидактика" в дошкільлі: баланс між традиційними ігровими практиками та цифровими інструментами. Огляд безпечних та віковідповідних сервісів, мультимедійних ресурсів і платформ для організації освітньої діяльності, раннього розвитку та візуалізації навчального матеріалу.

Методика інтеграції інтерактивних та ігрових технологій (квести, STREAM-освіта, нейроігри, сторітелінг) в освітній процес. Використання цифрових помічників для розробки щоденного планування, карток-схем, індивідуальних освітніх траєкторій та карток розвитку дитини. Особливості застосування технологій для підтримки дітей з особливими освітніми потребами (ООП) в інклюзивних групах, створення адаптивного та безбар'єрного розвивального середовища.

Організація ефективної дистанційної та змішаної взаємодії ЗДО з батьками (законними представниками) вихованців за допомогою цифрових каналів комунікації. Дотримання правил безпеки в цифровому просторі (кібергігієна, медіаграмотність), збереження психічного та фізичного здоров'я дітей раннього та дошкільного віку при взаємодії з гаджетами.

Тема 3.3 Зміни та нововведення в дошкільній освіті на сучасному етапі

Нормативно-правові акти, що регулюють організацію безпечного освітнього простору в ЗДО. Аналіз чинних нормативних документів. Дотримання норм реалізації державних гарантій, визначених законами України з безпеки учасників освітнього процесу в ЗДО.

Тема 3.4 Нормативно-правовий та навчально-методичний супровід освітнього процесу в ЗДО

Закони України «Про освіту» та «Про дошкільну освіту» (2024р.). Визначення понять: доступність дошкільної освіти, заклад дошкільної освіти (види, типи, вимоги до організації освітнього процесу): компетентність; освітня послуга; освітня програма; парціальна програма; результати навчання; територіальна доступність; якість дошкільної освіти; якість освітнього процесу. Положення про деякі типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти (постанова КМУ від 07.07.2025 №818). Методичні рекомендації щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2025р.) структура компетентностей та взаємозв'язок з трудовими функціями. Рекомендації щодо організації освітнього процесу в змішаному форматі за результатами реалізації проєкту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні». Комплексні та парціальні програми розвитку дітей дошкільного віку: структура, завдання, особливості реалізації.

Тема 3.5 Використання інноваційних технологій у мистецькій діяльності в роботі з дітьми у ЗДО

Вдосконалення творчої, адаптивної особистості: впровадження інноваційних технологій що утримують увагу та стимулюють внутрішню мотивацію дітей до творчості. Трансформація ролі вихователя від простого ретранслятора знань до фасилітатора дитячої творчості: перехід від теоретичного навчання педагогів до практичного освоєння інструментів, які стимулюють креативність, критичне мислення та емоційний інтелект дошкільнят. Створення власних мистецьких проєктів (принцип «пропусти через власні руки»): володіти інноваційними арттехнологіями (пісочна терапія, казкаротерапія, пластилінографія). Зняття тривожності та психологічного розвантаження дітей: пошук результативних підходів подолати страх перед новим, поєднання мистецтва з іншими сферами (STREAM-освіта, де малювання чи конструювання пов'язані з математикою, логікою, природою, а також тренінги, майстер-класи, воркшопи), які дають стійкий практичний ефект у роботі з дітьми). Використання інтерактивних та ігрових методик у мистецьку діяльність: навчання вихователів використанню мультимедійних дощок, інтерактивних пісочниць та стилізуючих додатків для створення артсередовища, інтеграція нетрадиційних технік малювання, арттерапії, ейдетики, впровадження інтерактивних та ігрових методів у мистецьку діяльність дошкільників.

Тема 3.6 Формування культури здоров'я: впровадження інноваційних оздоровчих технологій у ЗДО за ключовою компетентністю «Особистісна»

Сутність поняття «інноваційні технології»; відхід від застарілих суто нормативних методів фізичного виховання до інтегрованих, ігрових та особистісно орієнтованих практик; використання нетрадиційних методик (суджок терапія, фітбол-гімнастика, кольоротерапія, казкотерапія, степ-аеробіка, дихальна та пальчикова гімнастика). Культура здоров'я: свідома потреба у здоровому способі життя; розуміння цінності свого тіла та психоемоційного стану. Навчання вихователів не просто «алгоритмам дій», а розвиток їхньої власної здоров'язбережувальної компетентності: педагог має стати транслятором культури здоров'я. Адаптація оздоровчих технологій під індивідуальні особливості кожної дитини (інклюзивний підхід). Роль інноваційних технологій психоемоційного розвантаження: елементи арттерапії чи кінезіології в укріпті. Впровадження новітніх методик та залучення батьків до створення єдиного здоров'язбережувального простору «дитячий садок — родина».

Тема 3.7 Англійська мова для дошкільників - інтерактивність, гра та індивідуальний підхід

Вимоги мовного законодавства в дошкільній освіті; основні принципи та зміни у новому Державному стандарті дошкільної освіти; іноземна мова у

Державному стандарті дошкільної освіти; зміни у викладанні англійської мови для дітей старшого дошкільного віку; огляд цифрових платформ для вчителів англійської мови; методичні поради щодо викладання англійської мови для дітей 5-6 річного віку.

Тема 3.8 Виховання гуманного ставлення до всього живого як основа сталого розвитку особистості

Сутність поняття «гуманне ставлення»; формування екологічної культури та сталого розвитку особистості з раннього віку; формування природничо-екологічної компетентності дитини; виховання гуманного ставлення до всього живого; впровадження ідей сталого розвитку у щоденну роботу з дошкільниками через гру, експериментування та спостереження; виховання покоління з абсолютно новим типом мислення, орієнтованим на збереження планети: формування емоційного відгуку, емпатії та перших моральних норм. Здатність педагога не просто транслявати знання про природу, а трансформувати їх у внутрішні переконання дитини. Використання дієвих інструментів (кейс-технології, тренінги, проєктна діяльність, розв'язання реальних екологічних кейсів, моделювання ситуацій та розробка власних екопроєктів).

Тема 3.9 Ігрові методики для створення позитивного мікроклімату в групі

Гра як головний важель психологічної терапії та соціальної стабілізації дошкільнят. Збереження ментального здоров'я дітей та створення атмосфери психологічного комфорту в групі. Ігрові методики в сучасній дошкільній освіті як цілеспрямована система психолого-педагогічних дій. Зниження рівня тривожності за допомогою арт-технік, рухливих ігор та казкотерапії. Розвиток умінь розуміти свої почуття та емоції інших дітей. Швидко включення дітей-ВПО (внутрішньо переміщених осіб) та новачків у колектив. Можливість швидко перенести гру з групової кімнати в укриття.

Тема 3.10 Організація гурткової та студійної роботи з дітьми, як реалізація завдань Державного стандарту дошкільної освіти

Діяльнісний підхід як організація і управління педагогом діяльністю дитини при вирішенні ним спеціально організованих навчальних завдань різної складності і проблематики. Основні провідні види діяльності: навчально-пізнавальна, перетворювально-творча, емоційно-оцінна, комунікативна. Види гурткової та студійної роботи в дошкільному закладі. Програмно-методичне забезпечення гурткової роботи. Використання різних форм організації навчально-пізнавальної діяльності (додаткове освітнє заняття, індивідуальне заняття, гурток, студія, секція). Вимоги до організації гурткової та студійної роботи. Складові організації гурткової роботи в закладі дошкільної освіти. Ведення ділової документації керівника гуртка.

Тема 3.11 Моделювання освітнього, предметно-розвивального середовища в дошкільному закладі в умовах досягнення якості дошкільної освіти

Визначення понять «освітнє середовище», «предметно-розвивальне середовище. Складові освітнього простору в дошкільному закладі (предметний, природний, соціальний, простір власного «Я»). Основні принципи моделювання: безпека і доступність, розвивальна спрямованість, врахування віку дітей, функціональність, активність, варіативність та динамічність, емоційний комфорт. Характеристика та організація осередків для всебічного розвитку дошкільників (осередок сюжетно-рольової гри, осередок творчості, науково-дослідницький, природничий, літературний тощо). Вимоги до організації осередків та надання кожній дитині можливості користування наповненням осередку.

Тема 3.12 Вивчення компетентності дитини як результату дошкільної освіти відповідно вимог оцінювально-аналітичної компетентності педагога

Теоретичні основи моніторингу (види, рівні, принципи, об'єкти, вибірка, програма моніторингу тощо). Еталонні операційні описи професійної діяльності педагога (вимоги, критерії, індикатори). Методи та інструменти моніторингу. Методи аналізу й інтерпретації результатів моніторингу. Вивчення компетентності дитини за вимогами Державного стандарту дошкільної освіти (форми роботи, методи діагностики, ведення картки індивідуального розвитку дитини).

Тема 3.13 Розвиток партнерства учасників освітнього процесу для підвищення якості дошкільної освіти в сучасних реаліях

Розвиток рівноправного партнерства; взаємодія між педагогами, батьками та дітьми як рівноправними учасниками освітнього процесу. Спільна відповідальність: розподіл обов'язків за виховання та ментальне здоров'я малюків. Єдність вимог та узгодження виховних підходів удома та в дитячому садку. Перетворення ЗДО на простір, де батьки є активними партнерами, друзями та однодумцями. Збільшення частки онлайн-спілкування та змішаних форм роботи через безпекові обмеження родин. Оновлений Державний стандарт дошкільної освіти вимагає формування компетентностей дитини через активну співпрацю з родиною. Вміння вирішувати конфлікти з батьками техніками кризового консультування та першої психологічної допомоги. Потреба та необхідність навчання створювати якісний цифровий контент для батьків (інтерактивні платформи, закриті групи, відеопоради, проведення тренінгів, вебінарів, кейс-методів та супервізій). Популяризація неформальної та інформальної освіти (воркшопи, педагогічні інтерни).

Тема 3.14 Інноваційні методи та підходи в реалізації освітнього напрямку «Математичний»

Нові підходи до організації освітньої взаємодії дітей за освітнім напрямом «Математичний». Зміст, структура й результативні показники сформованості ключових компетентностей. Стратегічні й тактичні кроки щодо набуття дитиною дошкільного віку предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької компетентностей. Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька компетентність як триада реалізації завдань за освітнім напрямом. Етапи роботи з дітьми (мотиваційно-інформаційний, інформаційно-дійовий, самостійна діяльність дітей). Визначення групи результатів навчання за освітнім напрямом до Державного стандарту дошкільної освіти. Інноваційні технології з математики: види, форми роботи, програми, методичні розробки.

Тема 3.15 «Соціально-громадянський освітній напрям»: використання внутрішнього ресурсу та спонукання до життєстійкості дітей в сучасному світі

Науково-методичні засади реалізації завдань соціально-громадянського освітнього напрямку відповідно до вимог Державного стандарту дошкільної освіти. Теоретичний аналіз понять «соціальна компетентність», «громадянська свідомість» та «психологічна життєстійкість» (резильєнтність) дитини старшого дошкільного віку в умовах сучасних суспільних викликів. Психолого-педагогічні механізми актуалізації внутрішніх ресурсів особистості дитини (саморегуляції, емоційного інтелекту, критичного мислення та адаптивності) як основи її психологічного благополуччя. Методика організації інтегрованої діяльності в закладі дошкільної освіти (ЗДО) задля формування навичок безпечної поведінки, ефективної комунікації, мирного розв'язання конфліктів та усвідомлення власної приналежності до громади та українського народу. Практичний інструментарій використання арт-терапевтичних технік, казкотерапії, театралізованої діяльності та психогімнастики для подолання тривожності, зниження стресу та розвитку емоційної стійкості у дошкільників.

Тема 3.16 Значення родинних цінностей на засадах українського народознавства у ЗДО

Сутність поняття «родинні цінності» (основа формування духовно-морального фундаменту дитини та її національної ідентичності); любов до рідної землі та краю; знання свого родоводу; інтеграція народних традицій, звичаїв, усних джерел та ремесел у сучасний виховний простір ЗДО; плекання в дітях поваги до старших, любові до рідного дому, взаємодопомоги та відповідальності; перехід від теорії до практичних підходів (тренінги, майстер-класи, кейс-методи); формування готовності педагога єднати зусилля навчального закладу освіти та родини; передача етносоціокультурного досвіду від покоління до покоління через спільну діяльність дитячого садка та сімей. Етнопедагогіка через казки, колискові та заклички створює для дитини відчуття

психологічної безпеки та гармонії; потреба у практичних інструментах для впровадження народознавства.

4. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Завдання «Інтерактивні вправи – це легко!». Слухачам пропонується створити інтерактивну вправу для дітей старшого дошкільного віку на платформі Interacty або Make It.

Вправа «Дошкілля в стилі Canva». Учасникам пропонується створити комплект матеріалів (дидактичну картку, аркуш завдань, інформаційний плакат/інфографіку) на платформі Canva.

Завдання «Створюємо дидактичні матеріали для дошкільнят». Вихователям ЗДО пропонується зареєструватися на сайті «Розвиток дитини», обрати вікову та предметну категорії, шаблон та підготувати робочі аркуші з тематичними завданнями або розмальовку з урахуванням віку дитини.

Вправа «Мобільне навчання в дошкільлі: можливості та практика». Учасникам пропонується встановити 2-3 мобільні додатки з розвиваючими іграми для дошкільників (НУМО / «Вивчаю – не чекаю» / ALPA Kids / Optima Kids), протестувати їх та оцінити, заповнивши чек-лист.

Вправа «Правовий фільтр: чистий контент». Учасникам дають приклад навчального слайду: зображення взяті з інтернету без зазначення автора і джерела. Завдання: проаналізувати, що саме порушено, після цього виправити слайд: знайти зображення з відкритою ліцензією, правильно вказати джерело.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про дошкільну освіту». № 3788-IX від 6.06.2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

2. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

3. Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2025 №1557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти» від 07.07.2025 № 818.

5. «Про затвердження Положення про дистанційну форму здобуття дошкільної освіти» від 26.06.2025 № 926, зареєстрований в Мін'юсті 27.06.2025 за № 996/44402

6. Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах дошкільної освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 04.03.2025 № 407).

7. Лист МОН від 08.06.2022 №.1196-22 «Про методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/2022/06/23/List.MON-4.1196-22-08.6.2022.pdf>

8. Лист МОН від 04.09.2024 р. № 6/688-24 «Методичні рекомендації щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної освіти». URL:<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/850/0f5/66d8500f5d232894940546.pdf>

9. Про застосування англійської мови в Україні: Закон України №3788-IX від 06.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>

Основна література

1. Байєр О. О. Оцінюємо соціально-громадянську компетентність дошкільників /О. О. Байєр // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2022. – No 11. – С. 4–13.

2. Беленька Г. В. Якість дошкільної освіти в Україні та країнах ЄС: параметри виміру та методичний супровід [Електронний ресурс] / Г. В. Беленька, О. М. Коваленко, Т. Ю. Шинкар. – Режим доступу : Покликання на ресурс (дата звернення: 08.05.2025).

3. Библик Д. Д. Педагогіка партнерства: виховуємо лідерів / Д. Д. Библик // Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи : зб. наук. пр. / за заг. ред. Г. В. Беленької, В. І. Бондар, І. М. Шоробури. – Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2020. – С. 24–31.

4. Богуш А. М. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку : метод. посіб. для вихователя / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш. – Київ : Генеза, 2017. – 160 с.

5. Богуш А. М. Методична спрямованість педагогічної спадщини Василя Сухомлинського: методична абетка вчителя. Збірник наукових праць РДГУ. 2019. Вип.10. С. 27-33.

6. Брежнева О. Г. Математичний розвиток дошкільників: теорія і технологія : монографія / О. Г. Брежнева. – Мелітополь : Видавничий будинок, 2018. – 481 с.

7. Волинець Ю. О. Інноваційні технології навчання в державних закладах дошкільної освіти: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Ю. О. Волинець, Д. О. Дорохова. – Режим доступу : Покликання на ресурс (дата звернення: 08.05.2025).

8. Гавриш Н. В. Виховуємо і розвиваємо дитину раннього віку : навч.-метод. посіб. / Н. В. Гавриш, С. А. Васильєва, В. В. Рагозіна ; за заг. ред. Н. В. Гавриш. – Кропивницький : Імекс-ЛДТ, 2021. – 158 с.

9. Гавриш Н. В. Виховуємо патріотів змалечку / Н. В. Гавриш // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2022. – № 5/6. – С. 4–9.
10. Гавриш Н. В. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : парціальна програма для дітей дошкільного віку / Н. В. Гавриш, О. І. Пометун. – Київ : ІП НАПН України, 2019. – 24 с.
11. Гавриш Н. В. Сталий розвиток: стосується кожного / Н. В. Гавриш, О. І. Пометун // Дошкільне виховання. – 2018. – № 3. – С. 2–6.
12. Гавриш Н. В. Як змінювалися підходи до розвитку мовлення дітей / Н. В. Гавриш, К. Л. Крутій // Дошкільне виховання. – 2019. – № 10. – С. 7–12.
13. Гладирь І. П'ять вправ, щоб стати Демосфеном. Як гарно розмовляти українською мовою [Електронний ресурс] (дата публікації: 16.09.2022) / І. Гладирь // YouTube. – Електронні відео дан. – Режим доступу : Покликання на ресурс (дата звернення: 13.05.2025).
14. Грядуща Н. В. Використання цифрових технологій під час управління закладом дошкільної освіти / Н. В. Грядуща, М. П. Шевченко // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 21. – Т. 3. – С. 164–168.
15. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження. / упоряд.
О. Г. Косенчук, І. М. Новик, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. – Харків : Ранок, 2021. – 240 с.
16. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. / А. М. Гризовський, П. Б. Волянський, С. І. Кашченко. – Київ : Скіф, 2023. – 216 с.
17. Домедична допомога на місці події : практ. посіб. / П. Б. Волянський, А. М. Гризовський, С. О. Гур'єв [та ін.] ; за заг. ред. д. н. держ. упр., проф. П. Б. Волянського та д. мед. н., проф. С. О. Гур'єва. – Херсон : Гельветика, 2020. – 224 с.
18. Домедична допомога при ранах і кровотечах : метод. реком. – Київ : Національний університет охорони здоров'я України, 2021. – 80 с.
19. Доценко С. О. Цифрові технології в дошкільній освіті : метод. рек. для здобувачів другого рівня вищ. освіти ф-ту дошк. освіти. / С. О. Доценко, О. У. Холтобіна ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди – Харків, 2022. – 152 с.
20. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія : навч. посібник. / Т. В. Дуткевич. – Київ : Центр навчальної літератури, 2020. – 392 с.
21. Єльнікова Н. І. Українська мова професійного спрямування: мовні норми : навч. посіб. / Н. І. Єльнікова, І. М. Голопич, Д. В. Полтавська. – Харків : ХНУВС, 2019. – 182 с.
22. Ємчик О. Розвиток математичних здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор [Електронний ресурс] / О. Ємчик, Л. Коменда // Acta Paedagogica Volyniensis. – 2022. – Вип. 1. – Т. 1. – Режим доступу : Покликання на ресурс.
23. Замелюк М. І. Ігровий простір дитини дошкільного віку: місце і роль дорослого / М. І. Замелюк // Академічні студії. Серія: Педагогіка : зб. наук. пр. – 2021. – Вип. 2. – С. 42–46.

24. Замелюк М. І. Роль дорослого в розгортанні вільної дитячої гри / М. І. Замелюк. // Палітра педагога. – 2021. – № 5–6. – С. 3–6.

25. Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат : матеріали І Всеукр. міждисциплінарної наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 08 квітня 2021 р.) / упор. З. І. Удич. – Тернопіль : ТНПУ, 2021. – 225 с.

26. Інтеграція як освітня стратегія модернізації дошкільної освіти [Електронний ресурс] : зб. наук. пр. [редкол. : В. І. Очеретянко (гол.) та ін.] – Хмельницький : ХОППО, 2019. – 550 с. – Режим доступу : Покликання на ресурс (дата звернення: 09.05.2025).

Додаткова література